

La nit que Wendy va aprendre a volar, Andreu Martín

Wendy és una moixa d'esquadra de 23 anys que fa la ronda amb el seu nòvio, Roger, també mossos d'esquadra, quan tots dos reben l'avís per ràdio d'un assassinat al barri de Sarrià-Sant Gervasi. Roger acaba de tallar la relació amb Wendy i en aquest moment de trasbals, han d'investigar la misteriosa mort a trets de Darius Arpillera. Mentre Roger atén els preliminars de la recerca, Wendy descobreix la mirada sospitosa d'una xiqueta d'uns 8 anys. Amb la seua persecució, la policia comença una aventura que la durà a la vora de la mort més d'una vegada, mentre els caps d'homicidis segueixen la pista d'un tresor nazi, d'una secta maçònica i d'una rara joia envoltada de misteri.

Andreu Martín (Barcelona, 1949) és especialment conegut com a autor de literatura policíaca i juvenil. Ha guanyat, juntament amb Jaume Ribera, el Premi Nacional de Literatura Infantil i Juvenil (1989) per *No demanis llobarro fora de temporada* amb què va començar la sèrie de llibres dedicats al detectiu Flanagan. *La nit que Wendy va aprendre a volar* va merèixer el XI Premi Bancaixa de Literatura Juvenil.

Activitats prèvies a la lectura

- La novel·la tracta, entre altres coses, el funcionament d'un cos policial poc conegut encara com són els mossos d'esquadra. Les primeres activitats podrien tenir com a objectiu conèixer millor com treballa la nostra policia, ja que les telesèries i les pel·lícules americanes poden donar una imatge distorsionada del dia a dia del diferents cossos de seguretat.
 - o Amb aquest objectiu, una primera activitat consistiria en un petit debat/pluja d'idees sobre diverses experiències amb la policia. Es miraria de focalitzar en les experiències positives incidint més en com actuen que no en els seus errors. Si el debat es desviara cap a les actuacions considerades injustes pels joves, es podria reconduir cap a un altre debat en el qual es podria parlar sobre l'entrompada o *botelló*, la repressió en manifestacions i similars, o les multes de trànsit (especialment als ciclomotors).
 - o Una segona activitat, una vegada establida la diferenciació entre les competències dels diversos cossos policials, inclouria la visita d'un/a agent a l'institut per informar-ne sobre el funcionament de la policia. És important que el/la policia intente no *fer campanya* entre els joves descaradament, ja que poden perdre l'interés, sinó que aquests tinguin ben clar quins són els seus drets i també les seues obligacions davant la llei en qüestions quotidianes. D'altra banda, la finalitat d'aquesta visita és sobretot, el coneixement de «com funciona la policia», no «què s'espera dels bons ciutadans».
 - o Per acabar aquesta activitat prèvia, es podria comparar amb la visió que el cinema americà dona de la policia.
- En la novel·la també apareixen referències històriques a la Segona Guerra Mundial, a la Guerra Civil i al franquisme. Probablement, fóra interessant repassar algunes de les històries personals associades amb aquest període: la fugida dels jueus del genocidi i la fugida dels nazis de l'ocupació americana. Es pot proposar una petita recerca de testimonis en Internet o projectar alguna pel·lícula sobre el tema com *La solució final (Conspiracy)*, del director nord-

americà Frank Pierson, *L'enfonsament (Der Untergang)*, d'Oliver Hirschbiegel, o *La llista d'Schlinder (Schlinder List)*, de Steven Spielberg.

- Un tema que pot arribar a apassionar els joves pel seu component de misteri és la francmaçoneria. Una simple consulta en la wikipèdia (<http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>) pot donar algunes pistes de les seues característiques principals, tot i que es podria comparar amb altres *germandats secretes* que puga conèixer l'alumnat bé siguen reals o de ficció.

Activitats durant la lectura

- Les novel·les policíiques solen proposar al lector un misteri a resoldre. Per començar, es podria proposar directament aquest misteri a l'alumnat. La lectura comuna del capítol 2 del llibre, on comença l'acció, pot donar lloc a diferents especulacions al voltant del que ha ocorregut. Es pot proposar a l'alumnat escriure una història en què es done solució a les circumstàncies que es proposen en el capítol o demanar en veu alta quina és l'opinió sobre allò que ha ocorregut i posteriorment, i de manera individual o en grup, que es passe a paper.
- Després de la lectura del capítol 2, i potser també del capítol 3, es pot demanar a l'alumnat què se suposa que ha de fer la policia en aquests casos. Si han rebut la visita de l'agent de policia, tindran com a referència les seues paraules. En cas contrari, es poden guiar les propostes de l'alumnat que caiguen massa en la fantasia.
- Posteriorment a aquesta o aquestes activitats, el resultat es pot contrastar amb la lectura dels capítols següents (lectura individual o col·lectiva). És un bon moment per a incidir en com l'autor complica l'acció incloent-hi diversos elements. Fóra interessant demanar al grup-classe que identifique aquests elements al llarg de la lectura i que en faça un petit esquema on es veja l'estructura de la novel·la i els diferents punts de gir de l'acció, és a dir, moments en què l'acció sembla transcórrer cap a una resolució i que, inesperadament, i a causa de la irrupció d'un nou element, transcorre de manera diferent: l'aparició de la xiqueta, del Trampes i el Gallina (cal cridar l'atenció que apareixen primer de manera esbiaixada), la telefonada a Matas i Dotras, etc.
- Es pot proposar un treball sobre els malnoms. En la novel·la només tenen malnom els delinqüents, però també seria possible que els policies en tingueren a causa de la seua manera d'actuar. Un possible treball seria dividir la classe en petits grups i al mateix temps, aquests grups en policies i lladres. Cada alumne podria inventar-se un malnom associat amb la personalitat que pensa que desenvoluparia en cas de ser policia o lladre. S'escriurien en un paper i es repartirien pel grup. Després caldria endevinar a qui corresponen aquests malnoms. L'alumnat explicaria les raons que l'han induït a triar eixe malnom. Depenent dels grups i de la confiança i el costum de treballar en comú que tinguen, els alumnes es podria aprofundir més en l'exercici i convertir-lo en una dinàmica de grups o deixar-ho en un joc més superficial.
- L'acció succeeix a Barcelona en indrets fàcilment identificables. Els lectors i lectores d'aquesta ciutat podrien dibuixar en un plànol el recorregut de la Wendy, el dels caps d'homicidis i el dels delinqüents en colors diferents per tal de situar millor la història.
- Així com s'ha fet amb el començament de la novel·la, també es podria imaginar la continuació de la història fent una parada en el capítol 13 i una altra en el 25. Posteriorment, es contrastaria amb la lectura.

- La Wendy és una dona jove en un ambient tradicionalment masculí. Possiblement, pot donar lloc al debat entorn de l'actitud de les dones quan han d'exercir una professió amb majoria d'homes o que està etiquetada tradicionalment com a preferentment masculina. Aquest fragment pot servir d'enllaç:
 - «Pensa, pensa, ha de pensar. No pot ser que es mori ara, té moltes coses per fer, s'ha de casar, vol tenir fills, vol ascendir en la seva carrera com a policia, vol ser brillant, admirada, genial i guapa com l'Andrea Pasqual, vol que el Roger Dueso es torni a enamorar d'ella.
 - Ara reviu, en un flaix, el moment que es va trobar aquella donota a la Rambla. La Wendy encara estava a l'Acadèmia de Policia i li agradava passejar per ambients sòrdids, convençuda que, un dia, ella hi regnaria amb el seu uniforme, la seva placa i la seva pistola. Havia d'acostumar-se a l'ambient canalla, es deia, havia de perdre por de la gent dura i agressiva, aprendre a ser més dura i agressiva que ells». (pàgina 102).
- o Es poden formular algunes preguntes com:
 - Trobes que una policia ha de ser dura i agressiva?
 - Creus que les ambicions més grans d'una dona professional són casar-se i tenir fills?
- o D'altra banda, al llarg de la història la Wendy té una actuació que no desmereix gens la que faria un home en el seu lloc. Es pot mirar d'identificar amb l'alumnat alguna reacció que puguen qualificar com a *femenina* (potser la relació amb la xiqueta) per tal de desmuntar-la i posar-la en el lloc d'un home. «Els homes no s'estimen els xiquets?» A partir d'ací fóra interessant fer la reflexió sobre el fet que la Wendy no perd els seus atributs femenins, a pesar de dur a terme un treball que històricament ha estat desenvolupat per homes. Amb tot i això pren decisions, s'arrisca, s'enfronta amb els delinqüents, etc.
- Durant el període que l'alumnat està llegint la novel·la es pot contrastar la informació que s'ha aconseguit en les activitats prèvies a la lectura amb la que hi ofereixen els personatges.

Activitats posteriors a la lectura

- Si s'ha fet l'activitat de redactar l'esquema narratiu de la novel·la, es pot mirar de recuperar-lo per tal de fer el guió d'una història pròpia. Si no s'ha fet, es pot usar un esquema senzill:
 - o Assassinat o un altre tipus de delictes.
 - o Investigació.
 - o Divisió de les investigacions: personatges que es perden com la Wendy, que segueixen pistes diferents, departaments policials distints, etc.
 - o Descobriments de trames, sectes, grups secrets, conspiracions, etc.
 - o Confluència de les investigacions.
 - o Desenllaç.
- Una altra activitat de tipus creatiu seria fer el diari d'un policia en actiu (o el de la Wendy per a l'alumnat menys imaginatiu). Per limitar-ne l'extensió es posaria un nombre de dies límit.
- També es pot demanar a l'alumnat que elabore una crònica de premsa sobre els successos dels Arpillera. S'ha de mirar bé que el text siga el més objectiu possible i no confondre crònica periodística i relat literari.

Qüestionari final

1. Penseu que la Wendy pren les decisions correctes al llarg de la novel·la? Esmenteu un moment de la història en què vosaltres prendríeu una altra decisió.
2. Què opineu de l'actitud del Roger Dueso cap a la Wendy? I cap als detectius d'homicidis?
3. Havíeu llegit abans una novel·la policíaca? Què penseu del gènere?
4. Trobeu creïbles tots els personatges? Penseu que tenen més d'estereotips que de personatges de carn i ossos? Estan ben definits?
5. Amb quin personatge us identifiqueu més? Per què?
6. Els antagonistes de la història tenen tots malnoms, fan maldats (peguen a la parella, estafen els jugadors, etc.). Considereu que aquesta visió de la delinqüència s'ajusta a la realitat?
7. Compartiu la decisió i el raonament final de Wendy? Faríeu el mateix?
8. Podríeu fer una valoració global del llibre?